

STRABONIS
GEOGRAPHICORVM EPITOMAE.

LIBRI PRIMI.



V O' D Homerus primus sit ausus geographiam tractare. Quòd enim terrarum orbis uniuersus oceano alluatur tanquam insula,

ipse ait, nunc quidem,
*εἰμι γὰρ ὀψομένη πολυφόρου πείρατα γαίης
ὠκεανόν τε.*

Ibo ut telluris almæ confinia spectem,

Oceanumq̄. Nunc autem de orientali parte terræ,

ἡλῖος μὲν ἔπειτα νέου προσβαλλὼν ἀρῆραις

ἢ ἀκαλαρῆταιο βαθυρῆθου ὠκεανοῖο.

Inderecens radijs iam sol percusserat arua,

Oceani lentas alti præfugerat undas. De occidua uero,

ὅδ' ἔπεισ' ὠκεανῶ λαμπρὸν φάος ἡλίιοιο.

Incidit oceano lux fulgentissima solis. Et de australi,

Ζεὺς γὰρ ἐπ' ὠκεανόν μετ' ἀκύνμονας αἰθιοπῆας,

χθίςος ἔβη.

Iuppiter oceanum, & duram cognomine gentem

Æthiopum hesternus petijt. De septentrionali uero,

οἴησ' ἀμμορός δει λοετροῦ ὠκεανοῖο.

Oceani sola est undarum atq̄ æquoris expers. Quo loco oceanum appellat, hori-
zontem ipsum. Quòd ἀπορῆου uocat oceanū, Homerus, id est refluxum, ob una-

darum scilicet accessus atq̄ recessus. Cuius generis est & illud,

τρίς μὲν γὰρ τ' ἀνίστη ἐπ' ἡματι, τρίς δ' ἀναροιβδ' εἶ.

Terq̄ die reuomit, ter sorbet deinde refluxus. Id enim si non ter, sed bis tantum ac-
cidat, fortasse aut scripturæ error est, aut poëticus excessus sermonis. Eiusmodi est

& illud, ἢ ἀκαλαρῆταιο, id est è tranquille fluente. nam recessus undarum lentus est,
nec uniuersim fit. Quòd cum Homerus scopulos interdum tectos interdum

dicat nudatos, oceani recessus atq̄ accessus innuit. Quòd affectiones oceani
circa undarum accessus atq̄ recessus, consentiunt mare continuum & unum esse,

quando ubiq̄ idem fit aquæ incrementum & decrementum, aut non admodum
uariat, tanquam ab eadem causa proficiscatur. Quòd Homerus totius adia-

centis nobis oræ maritimæ situm describit, appellans Libyam, Thebas, Ægyptū,
Phœnicen, Cyprum, Sidonem, Solymos, Caras, atq̄ circumiacentes insulas. Præ-

terea autem, Phrygiam & Hellepontum & Troas, & Paphlagonas & Aecten &
Iasonem & Cymmerios, & Thracibus uicinos, Mysas, accolentes Istrum. De-

inde Ciconas & Larissam, & quæ deinceps sita est Hellada usq̄ ad Hellepontum.
Postmodum Italiæ extrema, Temesen, Siculos, & campum Elysiū. Quòd si

nonnulla quæ inter hæc iacent, omittit, id mirum esse nō debet. Ita enim solet geo-
graphia. Quòd Anaximander Thaletis discipulus & ciuis, primus geogra-

phicam tabulam edidit, Hecataeus uero codicem scriptum. Quòd sit impossi-
bile, absq̄ cælestium rerum inspectione, geographiam tractare: quando ad longi-

tudines urbium, solis & lunæ defectuum obseruatione opus est: ad latitudines
uero, inspiciendæ sunt climatum differentia. Quòd geographia coniuncta

sit, ex geometria & ex rerum sublimium inspectione. Quòd cælestia, quam-

uis loco à terrenis tantum distent, quantum à terra cælum abest, contemplatione tamen inter se iuncta sint. Quòd per eos qui apud Homerū sunt Erempi, Troglodytas Arabas intelligere oporteat, sic dictos quòd *ἔραυ* id est terram subeant.

Quòd geographia nō solum ad philosophiam, uerumetiam ad prudentiam, atq; actiones ciuiles & Imperatorias cōducatur magnopere. Quòd tū hoc, *Μοῶν* res hominum multorum nosse, atq; urbes: tum illud, quod de Hercule fertur, *μεγάλων ἐπιείσορα ἔργων*, eam quæ ex geographica historia nascitur, prudentiam significat.

Quòd geographia, tanquam habitabilis totius historia in quanto potius uersatur, ut quæ sit magis finitima mathematicæ. At chorographia, cum sit loci cuiuspiam, uelut dum Homerus ait,

οἱ δ' ἔβην γῆμοντο καὶ αὐλίδ' ἀπετρούεσαν.

Quicq; colunt Hyriam lapidosamq; Aulida.

Et dum asperam uocat Eteonon, aut Thisben columbis diuitem, aut Arnem uitiferam, in qualitate regionis explicanda sese occupat, uelut an sit campestris regio, an montana, aut profunda, an lignorum, aut metallorum ferax sit. Quòd alius attineat Indiæ chorographus, qui forte Græciam ignoret, alius Ægypto, ignorans Persidis naturam & Bactrianæ. Quòd geometria & astronomia ei sit opus, qui geographiam sit tractaturus. Quodq; ex his ipsis hypotheses sint sumendæ, uelut quod sphericus sit mundus. Item terræ superficies quòd sit spherica. Præterea de corporum ad medium inclinatione, & quæcunq; huiusce generis sunt.

Quòd oporteat minime, imperatorem adeo imperitum esse situs terræ, ut in aliquibus locis constitutus ita dicat,

ὦ φίλοι, οὐ γὰρ βίβιδμεν ὄπη Ζεφθ, οὐ δ' ὄπη ἠβς.

O socij, neq; enim scimus tenebræ aut ubi Eous.

Et talia. Neq; tamen de poli eleuationibus, aut ortu occasuq; syderum, medijsq; cæli meatibus adeo oportet sollicitum esse, & si quæ hisce sunt similia. Quòd etiam sphericam contemplationem attigisse oporteat eum qui geographiam sit tractaturus, uelut circulos in sphaera parallelos, & rectos, & eiusmodi. Quòd, ut in colosso totius operis fabricam inspicientes, quæ sunt exigua negligimus, ita in geographia situm regionis, & habitudinem ad cælestia totius, exponimus. An uero, aspera sit, aut mari inaccessa sit, & quicquid eiusmodi fuerit, id omittimus.

Quòd neq; ignarus fuerit disciplinarum Eratosthenes, neq; tamē uere sit philosophatus, ac proinde *βῆτα* fuisse appellatum, ut qui secundas partes in disciplinis omnibus auferre posset. Is minime censebat, poëticen primam esse philosophiam appellandam, sed delectationem solum quandam esse perperam affirmabat.

Quòd poëtica fons & initium sermonis ornati existat, & Rhetorices, adhibēs orationi fastum coniunctum uenustate. Scilicet pedestrem orationē dicimus eam quæ absq; metro è sublimi in humilem deducta sit locum. Quòd & leges & urbes antiquæ fabulas susceperint, tanquam laruas quasdam aduersus redolentes infantiam, ut Cocytos, Acherontas, Phlegetontas, Stygas, & simpliciter theologiam ueterem uniuersam. Quid sit illud,

ἴσκειν ψεύδ' εἰς πολλὰ λέγων ἐτυμοίσι μὲν ὁμοῖα.

Pleraq; confert per figmenta simillima ueris.

Non omnia uidelicet, sed multa & fabulosa, alioqui ueris similia nō essent. Eiusmodi autem fabulæ sunt, dum ueris inuoluuntur, argento ceu si quis circumfuderit aurū.

aurum. ita enim fabulæ habent. Quod Homerus Circe appellat Ææam ab urbe Æa. Et Symplegadas in mari Byzantio, Planctas. Et Pontū Euxinū per excellentiam præ alijs sic dictum, quod tum maximus æstimaretur, ad oceanum fabulose transtulit. Et Cimmericos, à climate nebuloso, tanquã tenebris obuolutos totos, ad finitimas inferno regiones traduxit. Et fretum Siculū latronibus infestum, in Scyllam, & huius generis permulta. Quod per mare Siculū, piscium quoddam genus est, quos appellant galeotas, & gladios, & canes, è quibus transtulit Homerus id quod ait,

Δελφίνας τε κύνες τε ἴθ' ἔσθ' ἄλλο λάβησι *ἕντ' ὅ*

Delphinascq; canescq; & si quandoq; adipisci

Balenam possit. Quod illud,

τρεῖς μὲν γάρ τ' αἰνίσμι ἐπ' ἡματι, τρεῖς δ' ἀναροῖ βολαί.

Terq; die reuomit, ter sorbet deinde refluxus.

Intelligendum sit bis tantum fieri non ter. Quapropter aut mutationem causari oportet, aut ignorantiam, aut licentiam poëticam. Quod poëtica, composita sit ex historia, dispositione, & fabula. Historiæ itaq; finis est ueritas, uelut in catalogo nauium, quoties *πολυπύρροννα*, regionem appellat, aut *πεπρόησαμ*. Dispositionis uero expressio efficaciacq; ueluti cum introducit pugnantes. Fabulæ autem uoluptas & stupor est finis. Quod fingit is qui Gorgonas introducit, affingit qui errores Vlyssis tragice decantat. Quod istud

Βορέης καὶ Ζεφυροῦ, τῷ τε δρῆκεθον ἄκτυ

Boreas & Zephyrus qui è Thracia spirant.

Recte dictum sit. Nam sinus Niger Thraciæ, ad austrū uersus, ijs qui Lemnum & Samothracen incolunt, Zephyrum è Thracia flantem exhibet. Quod qui ab ortu æstiuo flat uentus, Cæcias sit. Qui autem è diametro, Africus. Qui ab ortu hyberno, Eurus. Et qui è diametro, Argestus. Qui uero ab æquinoctiali Apeliotes & Zephyrus. Hæc Aristoteles. Cæterum Homerus, uiolenter spirantem Zephyrum appellat, quē nos Caurum dicimus. Africum flantem, qui à nobis Fauonius siue Zephyrus. Caurum uero austrum, Leuconothum appellat. hic enim paucas nubes cogit, cum alter Notus, totus quodammodo sit Eurus.

ὡς δ' ὅποτε Ζεφυροῦ νέφια συφελίξῃ

ἀργέσαο νότοιο βάθει λαίλαπι τὴν ἤωμ.

Dissipat ut Zephyrus nubes, grauibuscq; procellis

Cauri austri pullant. Nūc enim uiolenter spirantem Zephyrū dicit, qui à Leuconotho congregata solet dissipare, cū sint debilia. Vbi adiectiui loco Notus dicitur Caurus. Quod Pharam insulam Homerus appellat *πελαγίαν*, id est in alto sitam, quæ talis nunc non est. Quod dictum admiratione profecto dignum est. Innuit enim Ægyptū Nili donum esse, ut etiam Herodotus dicebat. Et cum ante decem millia annorum in medio mari sita fuerit hæc insula, nunc propter exaggerationem terre Ægypto est uicina. Quod hunc locum,

ἄβιοπας τοῖ δὴ δὰ δεδαιαται ἔχαστοι ἀνδρῶν

οἱ μὲν δ' οὐσομῆς ὑπερίον ὅ οἱ δ' αἰόντ' ὅ.

Extremos hominum Æthiopus, bipertitosq;

Quorum alij ad casum solis, alij sed ad ortum, Crates quidam ita enarrat, inquit

ens, magnum Indiæ oceanū intra Æthiopus sese medium immittentē, ex ortu in occasum bipertitos efficere. Aristarchus autē, Æthiopiam ait ab ortu in occasum esse

continuum. quapropter alios ipsorum cognosci, extremos scilicet alios qui in medio sint, ignorari, siue oceano ambiatur uniuersa Libya, siue isthmus quispiam inter oceanum Atlanticū & mare rubrum intersit. Cæterum, quādo Æthiopes qui in medio sunt, à nobis ignorantur, ob id binas Æthiopias dici, quæ tamen una sit.

Quòd Homerus australes mundi partes, orientales appellat & uersus solem locatas: septentrionales uero, occidentas & uersus noctem iacentes, ut hoc loco,

*αὐτὴ δ' ἐχθαμαλὴ πανπερτάτῃ εἰς ἀλί λείται
πρὸς ἑσπέρην. αὐδὲ τ' αὐδὲ πρὸς ἡώτῃ ἠελίου τε*

Hæc humilis iacet ad tenebras, multum æquora supra.

Hæc secus auroram spectant, solisq; nitorem.

Nam Ithaca magis uersus boream est sita quàm reliquæ insulæ. Et rursus,

*εἴτ' ὠδὴ δ' ἐξί' ἰῶσι πρὸς ἡώτ' ἠελίου τε
εἴτ' ἐπ' ἀριστερὰ βίγῃ ποτὶ ἑσπέρην ἠέροντα.*

Dextera siue adeant, auroram & lumina solis

Siue petant leuam, tenebrasq; sub aëris illi.

Etrursus,

*ὦ φίλοι, οὐ γάρ τοι ἴδμεν ὄπῃ ἑσπέρην, οὐδ' ὄπῃ ἡώς,
οὐδ' ὄπῃ ἠελίου φαεισὶ μύθροντες εἰς ἄπο γαίαν,
οὐδ' ὄπῃ αἰεῖται.*

Melater o loci tenebræ locus, aut ubi Eous,

Aut ubi sol terras subeat mortalia lustrans,

Aut ubi conscendat.

Quòd Asia ab Africa rectius diuidatur sinu Arabico, qui instar meridiani, ab oceano sese usque ad isthmum porrigit, iuxta Pelusium, longitudine ferme supra stadiorum millia quindecim, latitudine, ubi ea maxima est, non multo maiore quàm mille. Atq; idem terminus utriusq; Æthiopiæ fuerit. At Nilus ipse, minime idoneus est terminus, quādo non parua Asiæ portio, quæ hoc australior est, sic facta diuisione non cōprehenderetur, ut nescias, utrum ea Libyæ an Asiæ sit adscribenda. Quòd prouerbia sint, excessuum excessus significantia, Suberis umbra leuior, Phryge lepore timidior, Ager terram habet Laconica epistola breuiorem. Quòd Pontus olim lacus fuerit. Verum cum multæ maximæq; fluminum aque in ipsum sese immitterent, fortasse ingentibus etiã motibus terræ excitis rupta fuit iuxta Byzantium terra, atq; ad hunc modum aqua in Aegæum pelagus ac Myrtoum effusa, duo maria fecit continentia. Spes autem est, eundem Pontum, aliquādo continentem terram fore. Nam & quæ circa Salmidessum sunt loca, & quæ Pectora uocantur, Item iuxta Istrum deserta Scythica, cœno crescunt. Sed & Hammonis in Libya templum, olim fuit maritimum. Huius rei signum est, quòd cum stadiorum circiter tria millia distet à mari, tota quæ ad eam ducit uia, harenosa est, & conchis atque ostreorum ossibus plena, & cheramidibus & cancris. Sed & Aegyptus olim mare fuit, & Sicilia quondam contigua erat Italiæ. Mutatio autem apud Hammonem accidit, cum fretum quod prope columnas est erupisset. Quòd enim solum extra columnas esset humilius, effusa est quæ Libyam occupabat aqua, & palustris esse cœpit immenso spatium iuxta Pelusium isthmus, atque Atlanticum interno mari continuum esse. Quòd maris fluctuum perennis motus, naturalis illi, ac ueluti ipsius spiratio sit, quo motu freta refluant, & naufragia cæteraque excrementa eijciuntur,

ἀποπνεύει δ' ἄλος ἄχρω.

Sordentemq̄ uomit spumam. Sed & si uenti è terra contra ferantur, nihilominus fluctus è pelago, tanquam motu per electionem citato, agitatus, algam permultam in litus euomit. Quòd nihilo magis ab Italia auulsa fuerit Sicilia, quàm ob Aetnae incendium è fundo reiecta. Itidem quæ iuxta Liparam sunt insule, atque ipsæ Pithecusæ. Quo fit, ut rationi adeo consentaneum sit, continentes terras totas interdum ex imo emergere, quemadmodum alias in imum demersas euanescere. Id quod Atlantis apud Platonem insula, passa fuisse dicitur, Item Bura in Græcia.

Quòd, ut freta fluxu & refluxu agitentur, non una sit causa. Nam Siculum, bis, Chalcidense, septies, Byzantium, ne semel quidem refluit, sed è Ponto cōtinenter in occasum fluit. Quòd Istria, in sinu intimo Ionij sita, ab Istro flumine nomen traxisse fertur, qui à magno Istro, ut aliqui affirmant, ortum habet. Per hūc fluuium, fabulæ Iasonem è Ponto in Græcū mare educunt. Quòd inter Theram & Therasiam flammæ per dies quatuor è pelago proruperunt, ita ut mare totum æstualet arderetq̄, sensim exhalans tanquā machinis eductam, insulam, è fluitantibus terris compositam, ambitu stadiorum duodecim. Quòd terremotu maximo quandoq̄ exorto, Sidonis partes duæ fuerint euersæ, & alia quædā, huic uicina, urbs tota. Et in Eubœa Euripi, fons Arethusa occæcatus fuit, neque istud desijt, priusquā ingens hiatus in campo Lelanto apertus ignitū flumen euomuit. Atq̄ Arethusæ fontes tum rursus eruperūt. Quòd rursus, regnāte Tantalo, terremotu in Lydiā & Ionia factō, Sipylus mons fuerit submersus, & nōnullæ Ionum ciuitates. In Troia aquæ calidæ desierunt, de quibus scribit Homerus,

ἢ μὲν γὰρ τ' ὕδατι λιανῶ ῥεῖ.

Alter aquas calidas fert. Et è paludibus, lacus facti. Non igitur mirū est, si aliquando sit futurum, ut isthmus Arabiæ qui Casio adiacet disruptus, aut humiliorem situm accipiens, mare Aegyptium cum rubro committat. Præterea autem, Pyreus, uelut etiam nomen indicat, ex aduerso Atticæ quandoq̄ in medio pelago iacebat, tanquam insula. Et Leucas, abscisso isthmo à Lacedæmonijs, insula est effecta. De hoc dicit Homerus,

ἐκτὼ ἠπείροιο κεφαλῶσι τιν' ἀνάστων.

Apud Methonem, in sinu Hermonico, facta euaporatione flammea, mons altitudine septem stadiorum eiectus est, interdum quidē propter calorem & odorem sulphuris non accessibilis, noctu uero odor, à longe lucens ac calefaciens, adeo ut ad quinq̄ stadiorū interuallum maris aqua æstualet: turbulenta esset, ad stadia ferè usque uiginti, effractisq̄ petris ad turrium magnitudinē, aggerata. A lacu Copaide, Arna & Media, quæ ab Homero in Catalogo recensentur urbes absorptæ fuerūt. Et Echinades insulæ, Acheloi aggestione in continentē abierunt. Et Asteris insula iuxta Ithacam, cum prius binos portus haberet, nūc ne ad anchoræ quidē iactum locum habet idoneum. Sed & ab Olympo, Ossa fuit auulsa.

Quòd Pytheas Massiliensis, cum uisus sit philisophus esse, in descriptione Thules ac Britannia, mendacissimus deprehenditur. Quòd cū nōnulli Alexandro consilium dedissent, ut diuisis hominibus in Græcos ac Barbaros, illis ut amicis, his tanquam hostibus uteretur: Ipse responderit, satius fore, iuxta uirtutem ac uitium diuisionē facere. Nam Indos bellicosos esse: quemadmodum Romani & Carthaginenses, quorum respub. optimatibus uiris administratæ, pulcherri me gubernarentur. non ita Athenienses.